

Svibanjski štrajk bit će samo nastavak industrijskih akcija

Javne službe opet u borbi za ostvareno u studenome 2006.

Sindikati javnih službi tjednima svjedoče jedinstvo, kakvo do sada nikada nisu pokazali. Ipak, učitelji i profesori najsigurnija su i najiskusnija karika zajedničkog istupa javnih službi, jer su upravo oni izborili sve ono što danas pokušavaju sačuvati

(Novi list, 6. travnja 2009.)

ZAGREB – Zaposleni u javnim službama – 180 tisuća radnika u zdravstvu, obrazovanju, kulturi, socijalnoj skrbi nakon najavljenog štrajka, ovih dana objavit će i okvirno vrijeme njegova održavanja, kao i akcije koje će prethoditi toj industrijskoj akciji. Sindikati javnih službi tjednima svjedoče jedinstvo, kakvo do sada nikada nisu pokazali, a ne može se reći da štrajkova u tom sustavu nije bilo. Štoviše, javne službe odavno su dokazale da znaju i mogu organizirati industrijsku akciju. Zapravo,

nema tog kolektivnog ugovora ili jednostavnije, nema tih materijalnih i nematerijalnih prava koja nisu izborili industrijskom akcijom. Učitelji i profesori, zapravo su najsigurnija i najiskusnija karika zajedničkog istupa javnih službi. Uostalom, i današnje najave akcija – borbe za održanje osnovice plaća – ne bi bilo da upravo ta struktura zaposlenih u javnim službama tijekom studenoga 2006. godine nije pokazala zube.

Pregovori »obrazovne vertikale«

Još u listopadu 2006. godine Vlada je krenula u pregovore sa sindikatima državnih i javnih službi o osnovici za 2007. godinu. Početna ponuda vlasti bila je povećanje osnovice za pet posto i ništa više. Početkom studenoga pregovori su prekinuti, a krenule su akcije. Najprije malo šire, a potom je priča pala na »obrazovnu vertikalnu«, odnosno sindikate osnovnog, srednjeg i visokog školstva. Nakon neuspjelog postupka mirenja, štrajkove najavljuju obrazovanje, zdravstvo i socijalna skrb. Obrazovanje kreće u štrajk 21. studenoga, a dva dana poslije na jedan sat će im se pridružiti i zdravstvo te socijala. Dan uoči štrajka u obrazovanju Vlada nudi trogodišnji rast osnovice za pet posto. Prvog dana štrajka u obrazovanju posljednja ponuda Vlade glasi: trogodišnji rast plaća od šest posto. Tu ponudu prihvaćaju zdravstvo, socijala i kultura. Obrazovanje ide i dalje, a sindikati i Vlada za zajednički stol sjedaju četvrtog dana štrajka. Večer i noć uoči tih pregovora bili su burni, »vertikala« je do dugo u noć vijećala o ponudi vlasti, koju je sutradan – 25. studenoga u nešto izmijenjenom obliku i potpisala. A od početnih pet posto na osnovicu u 2007. godini, izborili su ono što danas pokušavaju zadržati.

Trogodišnji rast osnovice za šest posto, te za period od 2010. do 2012. rast niži za jedan indeksni bod u odnosu na rast BDP-a. Za sustav obrazovanja i znanosti dogovoren je i poseban šestogodišnji dodatak na plaću u rasponu od dva do 2,3 posto, što bi kumulativno iznosilo 13,69 posto. Ugovoren je i početak pregovora za granske kolektivne ugovore.

No, osnovno školstvo danas nema Kolektivnog ugovora, a do potpisivanja novog primjenjuju se odredbe dokumenta iz 2002. godine (čije je važenje isteklo s istekom 2006. godine) potpisanog nakon prosvjeda i štrajkova u osnovnom školstvu. U međuvremenu, učitelji su status poboljšavali aneksima kolektivnom ugovoru, također izbornim prosvjedima i štrajkovima tijekom 2004. godine.

Zadnjih nekoliko godina zapravo su najmirnije razdoblje sindikalnog života u obrazovnom sustavu i to samo zahvaljujući sporazumu o rastu plaća, kojeg je vlast pod pritiskom krize raskinula nakon što javne službe nije uspjela uvjeriti u potrebu odricanja. Sada, kada je Vlada jednostrano ukinula samo jednu odredbu dogovora postignutog sa sindikatima, na socijalni mir više ne može računati. Za poštovanje potpisanog bore se i učitelji, i profesori i znanstvenici, liječnici, medicinske sestre, glumci, socijalni radnici. Uvijek tako nije bilo, pa kada su liječnici na startu 2003. godine krenuli u štrajk tražeći veće plaće, uz sebe nisu imali ostale javne službe, a niti javnost. Štrajk je trajao gotovo mjesec dana, a onda je Vlada uvela radnu obvezu liječnicima. I pod radnom obavezom, nastavili su s buntom koji je okončan po dolasku Vlade HDZ-a. Liječnicima je bolje plaće omogućio Andrija Hebrang, tada ministar zdravstva kojeg se od početka štrajka liječnika u javnosti gledalo kao »tihog vođu« tog bunta.

Pridruživanje akcijama

Kultura, socijalna skrb, ali i ostatak zdravstva nemaju takvih štrajkaških iskustava. Uglavnom su se pridruživali akcijama na sat ili dva iz solidarnosti. Tako je bilo i 2000. godine kada su sindikati državnih i javnih službi svježe pristiglu koalicijsku vlast suočili sa svojom snagom. Pred kraj 1999. godine, tadašnja HDZ-ova vlada svjesna da odlazi s vlasti s državnim i javnim službama potpisala je 12-postotno povećanje plaća. Tu obvezu za 2000. godinu koalicijska vlast nije mogla ispuniti i nakon neuspješnih pregovora sa sindikatima raskinula je naslijeđeni dogovor. I dobila socijalne nemire koji su se protegli na cijelu godinu. Prosvjedovalo se pred Banskim dvorima, ministrima ironično dijelilo purice i mlince, organiziralo štrajkove upozorenja. Krenulo se i u pilot-tužbe, a potom i masovne tužbe zbog raskinutog ugovora, što je u zadnjih nekoliko godina Vladi prčinjalo značajna financijska izdvajanja. No, na greškama se uči, ali ne uvijek. Pa bi i ovogodišnje rezanje plaća u javnim službama, zakonskom odlukom Vlade, nekim budućim stanovnicima Banskih dvora moglo zadavati glavobolje. Ako se sindikati odluče na tužbe.

Gabrijela GALIĆ

Sindikalne akcije

1999. tadašnja HDZ-ova vlada potpisala 12-postotno povećanje plaća

2000. koalicijska vlast raskinula naslijeđeni dogovor i dobila cjelogodišnje socijalne nemire

2002. kolektivni ugovor za osnovno školstvo potpisan nakon prosvjeda i štrajkova

2003. liječnici krenuli u štrajk tražeći veće plaće, no uz sebe nisu imali ostale javne službe

2004. učitelji status poboljšavali aneksima kolektivnom ugovoru, izbornim prosvjedima i štrajkovima

2006. Vlada ponudila povećanje osnovice za pet posto, pregovori prekinuti, a sindikati krenuli u štrajk